

ПОДКРЕПА И ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ В ШВЕЙЦАРИЯ И БЪЛГАРИЯ

*Обмен на опит между екипите на
„Обществени институции за интеграция“ (EPI)
и фондация „Светът на Мария“*

*Проект: „Публична кампания за промяна на обществените нагласи
към хората с интелектуални затруднения чрез промотиране на добри
практики за интегрирана заетост, базирани на швейцарския опит“*

Проектът се реализира с финансовата подкрепа на Конфедерация
Швейцария чрез „Фонд за партньорство и експертна помощ“

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Фондация „Светът на Мария“ е учредена в обществена полза от семейството на Мария – млада жена с интелектуални затруднения.

Мисията на Фондацията е да подобрява качеството на живот на хората с интелектуални затруднения и техните семейства, както и да подпомага личностната им реализация чрез осигуряване на достъп до качествени услуги, развиващо обучение и подходяща трудова заетост.

„Обществени институции за интеграция“ (EPI) е доставчик на социални услуги на кантон Женева, Швейцария, и предоставя услуги за 2 000 лица, които срещат ограничения по отношение на своята независимост поради увреждане или социална и трудова изолация. Организацията разполага с 8 дневни центъра, 14 защитени жилища, 19 адаптирани ателиета, 6 ресторанта и 3 магазина.

„Обществени институции за интеграция“ (EPI) се стреми към интеграция и реинтеграция на хората с увреждания или затруднена интеграция, повишаване на тяхната самостоятелност и подобряване на качеството им на живот при отчитане на специфичните им потребности.

ЗА ХОРАТА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

Интелектуалното затруднение се характеризира със значителни ограничения както в интелектуалното функциониране (разсъждаване, учене, решаване на проблеми), така и в адаптивното поведение, което обхваща набор от ежедневни социални и практически умения.

Интелектуалните затруднения не се лекуват, защото не са заболяване в истинския смисъл на думата. Адаптивността на индивида може значително да бъде подобрена чрез осигуряване на достъп до качествени услуги, развиващо обучение и подходяща трудова заетост.

В Швейцария социалните услуги се основават на разбирането, че хората с интелектуални затруднения са като всички останали – здрави, със свои желания, интереси, вкусове и предпочитания, но се нуждаят от подкрепа в областта, в която са техните дефицити. Животът на хората с интелектуални затруднения се подобрява, като им се предоставят

различни възможности за развитие, напр. да посещават дневен център или да работят в адаптирани професионални работилници и на адаптирани работни места.

В България хората с интелектуални затруднения бяха изолирани и „лекувани“ в продължение на десетилетия, без да имат възможност да работят и да бъдат полезни. Въпреки многобройните документи и инициативи, хората с интелектуални затруднения и техните семейства все още се сблъскват с предразсъдъците на обществото, както и с бариерите, които то поставя пред основните им човешки права – правото на образование и правото на труд. Ограниченият достъп до обучение за хората с интелектуални затруднения намалява възможностите им за реализация, което води до социална изолация и бедност.

Първият в България Дневен център за обучение в трудови умения за хора с интелектуални затруднения, проект на Фондация „Светът на Мария“, беше открит през юли 2013 г. Различните програми и дейности на Центъра формират самостоятелност и независимост у клиентите, поощряват излявата на техните умения и като цяло спомагат за интеграцията им в обществото. Като част от Дневния център функционира и единственото в София защитено кафене. Неговата основна цел е хората с интелектуални затруднения да прилагат на практика придобитите умения – приготвяне на храна и напитки, сервиране, отсервиране, боравене с пари, планиране на бюджети и др.

КАКВО МОГАТ ХОРАТА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ?

Хората с интелектуални затруднения могат да извършват различни рутинни дейности, съобразени с личните им интереси и способности. Осигуряването на достъп до качествени услуги, развиващо обучение и подходяща трудова заетост дава възможност да се повиши качеството им на живот, подпомага социалната им интеграция и личностна реализация.

В Швейцария хората с интелектуални затруднения работят в адаптирани ресторанти, кафенета, свещоливници, копирни центрове, арт и градински центрове и производствени цехове. Адаптираните работни места предоставят възможност на хората с интелектуални затруднения и психични разстройства да се включват в разнообразен тип дейности на базата на своите умения и компетентности. Всички адаптирани работилници работят при реални пазарни условия. Персоналът отговаря за качеството на продукцията и производителността и същевременно оказва подкрепата, от която се нуждаят хората с интелектуални затруднения.

В България доскоро хората с интелектуални затруднения не бяха ангажирани по никакъв начин. В повечето случаи предоставяните услуги включваха и продължават да включват формални занимания, които по-скоро имитират истинската заетост – без право на избор и без делегиране на отговорности. Отскоро в страната ни се развиват нов тип защитени центрове с условия за работа в реална среда, които формират разнообразни трудови и социални умения.

ХОРАТА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ ИМАТ НУЖДА ОТ РАЗВИТИЕ

Хората с интелектуални затруднения са чувствителни, по-трудно понасят стреса на ежедневието, а обичайните социални умения ги затрудняват (познаването на часовника, ориентацията за време и място, боравенето с пари и др.). Независимо от своите затруднения, те могат да са полезни и на себе си, и на обществото, ако им бъде осигурена подкрепяща среда за общуване и работа. Такава среда са защитените или адаптирани професионални центрове, както и работните места за подкрепена заетост.

В Швейцария на адаптирано работно място могат да работят хора със затруднения, които притежават необходимия минимум от умения за изпълнение на конкретната дейност. Съществен елемент от интеграцията е равноправното отношение към всички служители – независимо дали имат увреждане. Всеки получава справедливо възнаграждение в зависимост от степента, до която е овладял необходимите за определена дейност умения, което го окуражава да се развива. Работният процес е организиран полудневно или на час и всеки човек може да работи толкова дни и часа в седмицата, колкото му позволяват състоянието и уменията.

В България много от основните умения и компетенции предстои да се формират, което изисква повече упражнения и занимания в адаптирана среда. Това налага необходимостта от разкриване на повече дневни центрове с трудови занимания и защитени работилници и кафенета, в които хората с интелектуални затруднения да получат достъп до качествени услуги, развиващо обучение и подходяща трудова заетост.

ХОРАТА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ УВРЕЖДЕНИЯ ИМАТ НУЖДА ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЖИВОТ

Хората с интелектуални затруднения имат нужда от подкрепа за живот в ежедневието. Тази подкрепа не се отнася за всички ежедневни дейности, а само за тези, с които не могат да се справят сами. Професионалното предоставяне на тази подкрепа е ключът към техния по-добър живот и социално включване. Отправна точка в този процес е разбирането, че хората със затруднения не са болни и не се нуждаят от медицинска грижа повече, отколкото всички останали. За тях е важно и полезно да бъдат възприемани като нормални хора, а специалното отношение, доколкото се прилага, да бъде сведено до конкретните им дефицити.

В Швейцария: Хората с интелектуални затруднения живеят в защитени или наблюдавани жилища или в собствения си дом. Те получават подкрепа в ежедневието си единствено до степента, която им е необходима, за да бъдат самостоятелни.

В България: В голямата си част хората с интелектуални затруднения живеят в институции, където често са лишени от идентичност и хуманно отношение. Социалните услуги, които отговарят комплексно на потребностите на хората с интелектуални затруднения, са крайно недостатъчни и неравномерно разпределени на територията на страната. Други затруднения, пред които са изправени, са: недостъпната градска среда, ниска трудова заетост, липса на професионално подготвени социални работници, които да се грижат за тях. Нужна е професионална подкрепа, съобразена с потребностите и индивидуалността на хората с интелектуални затруднения, която е насочена към поддържане и разширяване на уменията за самостоятелен живот – грижа за себе си и за другите, поддържане на домакинство, поддържане и разширяване на социалните умения и контакти.

КАКВО МОЖЕМ ДА ПРИЛОЖИМ ОТ ШВЕЙЦАРСКИЯ ОПИТ?

ИНТЕГРАЦИЯ

Интеграцията не е ценност сама по себе си, а средство за постигане на целта – хората с интелектуални затруднения да водят по-добър и пълноценен живот чрез създаване на равни условия и възможности за образование и труд, пълноценно участие в живота на общността и прекарване на свободното време, достъпна градска среда.

САМООПРЕДЕЛЯНЕ

Самоопределянето не е ценност само по себе си, а средство, което има за цел да гарантира признаване и зачитане на самостоятелността и свободата на избор на хората с интелектуални затруднения, в зависимост от техните възможности, желания и интереси.

УЧАСТИЕ

Участието не е ценност само по себе си, а начин на управление и мениджмънт, който гарантира, че всички заинтересовани страни (социални работници, потребители, семейства, общност) ще бъдат чути и изслушани в процеса на вземане на решения.

ГРАЖДАНСТВО

Гражданството е принцип, който гарантира, че всеки човек – независимо дали е със или без увреждане – е неотделима част от обществото. Въз основа на този принцип хората с увреждания трябва да бъдат възприемани като свободни и равни с всички останали – свободни да правят своя избор и равни в предоставените възможности да го осъществяват.

СТАНЕТЕ СЪПРИЧАСТНИ

към каузата за подобряване качеството на живот на хората с интелектуални затруднения, като ни подкрепите по предпочитания от Вас начин:

- Финансово дарение
- Материално дарение
- Доброволчески труд
- Финансова помощ на лице в дневния център
- Спонсорство за организация и провеждане на събитие

За повече информация може да се свържете с нас на имейл: office@mariasworld.org и телефон 02/423 9740

www.mariasworld.org

www.epi.ge.ch